

Innowacyjny
Dolny Śląsk

**DOLNY
ŚLĄSK**

Raport ze spotkania Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji

16 CZERWCA 2026

Wykonawca: Aldona Kucner
Q-Aldo Communication

Fundusze Europejskie
dla Dolnego Śląska

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

**DOLNY
ŚLĄSK**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE I CEL RAPORTU	3
2. UCZESTNICY SPOTKANIA.....	3
Spotkanie moderowała Aldona Kucner.	3
3. RAMOWY PRZEBIEG SPOTKANIA	4
4. ŹRÓDŁA ZAGROŻEŃ DLA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCIOWEGO REGIONU ORAZ METODY PRZECIWDZIAŁANIA IM	4
6. WNIOSKI	9
7. REKOMENDACJE	10
8. PODSUMOWANIE	10

1. WPROWADZENIE I CEL RAPORTU

W niniejszym raporcie podsumowano przebieg i rekomendacje z 12 spotkania Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji Dolnego Śląska, które odbyło się w formule on-line 16 czerwca 2026r.

Celem spotkania było zidentyfikowanie zagrożeń dla bezpieczeństwa żywnościowego województwa oraz opracowanie rekomendacji projektów i polityk, które pomogą im przeciwdziałać.

2. UCZESTNICY SPOTKANIA

W spotkaniu uczestniczyło 12 osób. Były to:

Imię	Nazwisko	Organizacja
Karolina	Bartosik	Wrocławski Park Technologiczny
Barbara	Buryta	Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego
Magdalena	Juzyszyn	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Aldona	Kucner	Q-Aldo Communication
Katarzyna	Martewicz	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Natalia	Mutor	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Cezary	Pacamaj	Port Lotniczy Wrocław
Jakub	Sojka	Uniwersytet Medyczny
Daniel	Strub	Politechnika Wrocławska
Rafał	Szkop	Związek Pracodawców Polska Miedź
Monika	Ślęzak	Łukasiewicz - PORT
Joanna	Wicińska	Uniwersytet Przyrodniczy

Spotkanie moderowała Aldona Kucner.

3. RAMOWY PRZEBIEG SPOTKANIA

Gości, w imieniu Marszałków Województwa Dolnośląskiego, powitała **Magdalena Juzyszyn, Dyrektorka Wydziału Gospodarki w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego**. Przywołała cele spotkania, przypomniała o roli Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji w identyfikowaniu zagrożeń dla bezpieczeństwa żywnościowego regionu oraz ukierunkowywaniu powstawania odpowiednich polityk, które mają zapewnić to bezpieczeństwo Dolnoślązacom.

Następnie moderator, Aldona Kucner, przywołała pytania, w odniesieniu do których toczyć się będzie dyskusja. Były to:

1. Czy nasze województwo jest samowystarczalne żywnościowo? W których obszarach związanych z żywnością możemy czuć się bezpiecznie, a co wymaga poprawy?
2. Jakie zjawiska mogą zagrozić bezpieczeństwu żywnościowemu województwa w najbliższych latach?
3. Jak samorząd lokalny powinien wzmacniać i poprawiać bezpieczeństwo żywnościowe regionu?
4. Czy nasz region może być w pełni autonomiczny żywnościowo? Co musi się stać, aby tak było?

4. ŹRÓDŁA ZAGROŻEŃ DLA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSTCIOWEGO REGIONU ORAZ METODY PRZECIWDZIAŁANIA IM

W toku dyskusji uczestnicy przywoływali dwa rodzaje zagrożeń dla bezpieczeństwa żywnościowego: nagłe oraz spodziewane. Poniżej przedstawiono wyniki tej dyskusji z zastosowaniem niniejszego podziału. Podział ten jest jedynie poglądowy, gdyż niektóre z rekomendacji mogą mieć zastosowanie w przypadku obu rodzajów zagrożeń.

TEMAT 1 – ZAGROŻENIA NAGŁE

Do tej grupy zagrożeń można zaliczyć wszelkie zdarzenia zagrażające bezpieczeństwu żywności, które mogą wystąpić niespodziewanie. Takie, które ciężko przewidzieć, a przerwanie łańcuchów dostaw następuje gwałtownie.

Uczestnicy przywoływali tu następujące zagrożenia:

- Działania wojenne
- Działania o charakterze terrorystycznym, dywersyjnym
- Nagłe zjawiska pogodowe (szczególnie powodzie)

- Epidemie
- Nagłe załamania w łańcuchach logistycznych

Aby zniwelować negatywny wpływ takich zjawisk na bezpieczeństwo żywnościowe regionu, należałoby podjąć następujące działania:

1. Zrewidować strukturę regionalnych upraw i hodowli pod kątem możliwości szybkiego uzyskania żywności na wypadek wystąpienia nagłej potrzeby. Wysoką reaktywność w tym obszarze zapewniają hodowle zwierząt, gdyż bez względu na porę roku są dostępnym źródłem pożywienia dla ludności. Dolny Śląsk ma stosunkowo małe pogłowie trzody chlewnej i bydła w stosunku do liczby mieszkańców. Najbardziej dostępnym źródłem mięsa w przypadku nagłej konieczności może być w regionie drób.
2. Zmapować miejsca produkcji, przechowywania żywności. W sytuacjach zagrożenia konieczna jest informacja, gdzie znajdują się Banki Żywności, magazyny żywności, stawy hodowlane, hodowle zwierząt, także drobne miejsca produkcji żywności, jak ogródki działkowe. Niektóre ośrodki miejskie nie mają w bezpośredniej/bliskiej lokalizacji odpowiednich zasobów żywności. Należy także zrewidować, czy w sytuacjach zagrożenia prawo umożliwia skorzystanie z upraw czy hodowli realizowanych przez prywatne przedsiębiorstwa. Należy również wyliczyć, na jaki czas wystarczy ludności Dolnego Śląska zmapowana żywność.
3. Zdecentralizować miejsca przechowywania żywności. Uruchomić sieć małych, lokalnych magazynów żywności, które w razie potrzeby będą służyć zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego okolicznym mieszkańcom.
4. Zainwestować w technologie i zakłady produkcji żywności o długim terminie (min. 5 lat) przydatności do spożycia oraz powiększać w województwie stan zapasów takiej żywności. Benchmarkingiem dla tych rozwiązań może być żywność kosmiczna czy wojskowa. Takimi technologiami dysponuje m.in. Wrocławski Park Technologiczny. Nie umożliwiają one wielkoskalowej produkcji (obecnie to 4 tony) natomiast mogą być przydatne na rzecz tych przedsiębiorstw, które chcą przetestować taką technologię przed wejściem na rynek. Uczelnie wyższe regionu także dysponują wiedzą, badaniami i technologiami mało-skalowymi lub o niskim TRL, które mogą być wykorzystane na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego. Mogą one stanowić bazę dla rozwoju wielkoskalowej produkcji. Prof. dr hab. inż. Adam Figiel czy prof. dr hab. Anna Michalska-Ciechanowska z Uniwersytetu Przyrodniczego reprezentują katedry, które pracują na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego. Uczelnia dysponuje też halami, które mogą być wykorzystane na rzecz produkcji suszonej żywności. Należy zidentyfikować też duże

przedsiębiorstwa, które już dysponują technologiami (np. suszenia), jakie mogą zostać wykorzystane na rzecz produkcji żywności. Nierzadko takie procesy można przystosować na rzecz produkcji żywności w dość krótkim czasie. Z tym tematem wiąże się również konieczność produkcji takich opakowań, które pozwolą zabezpieczyć żywność do przechowywania w długim terminie. Jest to obszar, nad którym pracuje Politechnika Wrocławska. Są tam też opracowywane nowatorskie rozwiązania na bazie zimnej plazmy, które mają unieszkodliwiać negatywne substancje w wodzie czy sokach owocowych. Nad rozwiązaniem pracuje grupa pod kierownictwem dr hab. inż. Piotra Jamroza i Dr hab. inż. Anny Dzimitrowicz.

5. Opracować plany transportu żywności do miast na rzecz sytuacji, kiedy drogi dojazdowe czy lotnisko zostaną wyłączone z użytkowania. Są to obiekty, które w pierwszej kolejności stają się przedmiotem ataków. Nowym narzędziem transportu mogą być w tym wypadku drony, które obecnie osiągnęły udźwig do 130 kg. Należy zmapować lokalizację przedsiębiorstw, które dysponują dronami (na terenie Dolnego Śląska jest ich przynajmniej kilkanaście), a jakie mogłyby zostać wykorzystane w takiej sytuacji. (Polska jest obecnie największym eksporterem dronów.) Obecnie część takich informacji jest niejawna, z uwagi na to, że przedsiębiorstwa takie realizują zadania w obszarach dual use. Ponadto konieczna jest zmiana regulacji prawnych co do wykorzystania dronów w sytuacjach kryzysowych.
6. Konieczna jest edukacja społeczeństwa w zakresie radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi. Dotyczy to takich umiejętności, jak: uzdatnianie wody z naturalnych źródeł do celów pitnych, przechowywanie żywności, przygotowanie bezpiecznej żywności z darów lasu, przygotowanie i przechowywanie żywności bez dostępu do energii elektrycznej i gazu. Należy także wzmocnić społeczeństwo od strony psychologicznej, aby w sytuacji kryzysowej nie dochodziło do paniki czy grabieży. Dystrybutorami takiej wiedzy mogą być szkoły, centra obsługi mieszkańców. Warto organizować cykliczne warsztaty w tym obszarze.

TEMAT 2 – ZAGROŻENIA SPODZIEWANE

Do tej kategorii zaliczono czynniki o charakterze długofalowym. Takie, których nadejście można przewidzieć i przygotować się do nich z wyprzedzeniem.

Do tej grupy zjawisk uczestnicy zaliczyli:

- Narastające niedobory wody
- Zwiększające się temperatury
- Postępujące jałowienie gleb

- Zwiększająca się populacja ludności i rozrastanie się dużych ośrodków miejskich
- Zjawiska epidemiologiczne, szczególnie zjawisko otyłości
- Przenoszenie do środowiska naturalnego niekorzystnych czynników np. antybiotyków

Aby przygotować się na spodziewane zmiany i zniwelować ich negatywny wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe regionu, należałoby podjąć następujące działania:

- Tworzenie programów wspierających racjonalne gospodarowanie wodą oraz retencję, co jest niezwykle istotne zarówno dla rolnictwa, jak i dla przemysłu. Obszarami, którymi należy się zająć są nie tylko susze i niedobór wody, ale i gwałtowne powodzie, które także zagrażają produkcji rolnej i przemysłowej.
- Wzmocnienie znaczenia bezpieczeństwa żywnościowego w politykach gospodarki przestrzennej. Rozrastające się miasta, sieci transportowe, przemysł i rolnictwo często mają odmienne cele. Przykładem takiego konfliktu jest prowadzenie przemysłu wydobywczego na terenach, gdzie znajdują się złoża, ale które mogłyby być także przeznaczone pod produkcję rolną. Innym – rozwój zabudowy mieszkalnej w miejscach, które są terenami rolniczymi. Należy wypracować metody regulacji takich konfliktów, jak również takiego planowania rozbudowy miast, by w pobliżu nowych osiedli znajdowały się tereny rolnicze umożliwiające szybki dostęp do zasobów żywności.
- Tworzenie programów wsparcia oraz ułatwień legislacyjnych na rzecz zwiększania hodowli bydła i trzody chlewnej, a także zachęt dla gospodarstw, które wcześniej nie prowadziły takich hodowli. Powinno się to wiązać z promocją wobec społeczeństwa, które często jest niechętnie obecności chlewni czy obór w pobliżu miejsc zamieszkania.
- Działania na rzecz zmiany społecznej w zakresie umiejętności rezygnacji (w przypadku dłuższych kryzysów) z produktów, których dostawy mogą zostać zaburzone w pierwszej kolejności, są to np. cytrusy, ryż, herbata, kakao, kawa. Społeczeństwo powinno być gotowe do poszukiwania zamienników lokalnych, np. kawy zbożowej. Według dokumentu "Potencjalna samowystarczalność żywnościowa miasta Wrocławia w scenariuszu business as usual, w sytuacji kryzysowej i w dobie zmian klimatycznych" czas potrzebny na przestawienie się rodzimego rolnictwa na produkcję takich zamienników to 3-5 lat. Potrzeba przeznaczyć na produkcję rolną ok. 0,22 ha na mieszkańca, by zapewnić dla niego bezpieczeństwo żywnościowe. Aby udało się bezpiecznie przestawić rolnictwo na nowe uprawy, należy już dziś dokonywać zmian. Potrzeba będzie więcej terenów uprawnych, zachęt do produkcji konkretnych rodzajów roślin. Wiąże się z tym także przestawianie produkcji rolnej na te rośliny, które są bardziej odporne na susze, wysokie temperatury i niedobory wody. Istotne jest

promowanie zmian społecznych w zakresie odżywiania się, m.in. diety planetarnej, wartości rolnictwa ekologicznego oraz akceptacji dla zwiększonych kosztów społecznych uzyskania autonomii żywnościowej.

- Systematyczne gromadzenie nadwyżek żywności (m.in. w formie sproszkowanej, wysuszonej) przez najbliższe lata, aby w przypadku kryzysów, móc użyć jej do wykarmienia społeczeństwa.
- Uruchomienie projektów na rzecz pozyskiwania białka alternatywnego (szczególnie w oparciu o współpracę z Uniwersytetem Przyrodniczym i Uniwersytetem Medycznym), jak również rozwój technologii ekstrahowania białka i innych substancji odżywczych z produktów ubocznych produkcji żywności.
- Inwestycja w rozwój technologii oraz produkcję maszyn służących bezpieczeństwu żywności, w tym: opakowaniom do długoterminowego przechowywania, uzdatnianiu wody, rolnictwu o nowej charakterystyce.
- Wdrażanie polityk na rzecz ochrony żyzności gleb. Rozwijanie technologii na rzecz wzmacniania tej żyzności (na Uniwersytecie Przyrodniczym obecnie rozwijana jest technologia zamienników torfu.)
- Wdrażanie polityk na rzecz bezpieczeństwa żywności szczególnie w odniesieniu do żywności sprowadzanej spoza granic Unii Europejskiej.
- Modyfikacja łańcuchów transportowych na rzecz długofalowych zmian w dostępie do żywności. Szczególnie transport cargo z nowych kierunków pochodzenia żywności może mocno podrożyć cenę żywności.
- Uruchamianie dedykowanych programów na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego regionu. Takie programy są obecnie w fazie opracowania przez Wrocławskim Parku Technologicznym, a uczestniczą w nich władze miasta i województwa.
- Należy także wykorzystać możliwość uczestnictwa w programach europejskich, np. Klastra Szóstego (konkursy przewidziane na lata 2020-2027), gdzie są projekty dedykowane takim tematom, jak: odporność rolnictwa na niedobory wody i nawozów, odporność gleb. Możemy szukać tam partnerów do współpracy na rzecz odporności żywnościowej, sięgać po takie inicjatywy jak living laby, regeneracja gleb, retencja wody, biotechnologia dla odporności produkcji żywności. Dolny Śląsk mógłby wystąpić w takim projekcie jako obszar pilotażowy. Na razie niskie jest zaangażowanie tam dolnośląskich podmiotów. Łukasiewicz-PORT jako Branżowy Punkt Kontaktowy może wesprzeć dolnośląskie podmioty w ubieganiu się o udział w programach Klastra Szóstego dedykowanych odporności rolnictwa i poszukiwaniu partnerów do takiego projektu.

6. WNIOSKI

Wszyscy uczestnicy zgodzili się, że temat bezpieczeństwa żywnościowego jest niezwykle istotny oraz że istnieje paląca potrzeba w regionie, by połączyć wysiłki wielu przedsiębiorstw i instytucji na rzecz współpracy w tym zakresie. Władze miasta i województwa, uczelnie wyższe, instytuty badawcze i wiele przedsiębiorstw przemysłowych i rolnych posiadają rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego, jednak wiedza o nich jest rozproszona, co w razie wystąpienia nagłego kryzysu, może grozić chaosem. Także długofalowe działania na rzecz autonomii żywnościowej regionu wymagają skoordynowanych działań wszystkich interesariuszy.

Należy opracować analizy stanu obecnego dotyczącego bezpieczeństwa żywnościowego regionu oraz dystrybuować takie dokumenty do lokalnego środowiska naukowego, by włączyć je do identyfikacji zagrożeń i współtworzenia rozwiązań.

Kolejną istotną kwestią jest opracowanie polityk regionalnych na rzecz wzmocnienia naszej odporności żywnościowej. Dotyczy to zarówno technologii na rzecz przetwarzania i przechowywania żywności o długim terminie przydatności do spożycia, jak i tych na rzecz wykorzystania takiej żywności w sytuacjach ograniczonego dostępu do energii elektrycznej, gazu, a nawet wody. Oznacza to także konieczność zmiany zagospodarowania przestrzennego oraz zwiększenie i decentralizację upraw i hodowli.

Niezwykle istotna jest także edukacja społeczna w zakresie radzenia sobie zarówno w sytuacji nagłych kryzysów żywnościowych, jak i zmiany nawyków na rzecz długofalowej zmiany gospodarowania żywnością w kierunku niezależności regionu.

W czasie dyskusji wzmiankowano następujące dokumenty i inicjatywy:

- **„Dolny Śląsk dla Polskiej Żywności”**, inicjatywa koordynowana przez Wrocławski Park Technologiczny
- **„Projekt Dolny Śląsk 360”**, inicjatywa EIT Plus, dedykowana rolnictwu regeneratywnemu
- **„Pakt Mediolański”** (oficjalnie Milan Urban Food Policy Pact lub Pakt o Miejskiej Polityce Żywnościowej), globalne porozumienie w zakresie systemów żywnościowych
- **"Potencjalna samowystarczalność żywnościowa miasta Wrocławia w scenariuszu business as usual, w sytuacji kryzysowej i w dobie zmian klimatycznych"**, raport Uniwersytetu Przyrodniczego

7. REKOMENDACJE

Na podstawie niniejszej dyskusji rekomenduje się następujące działania:

- Powołanie zespołu/grupy roboczej dedykowanej bezpieczeństwu żywnościowemu, której zadaniem będzie współpraca z Samorządem Województwa na rzecz opracowania i wdrażania odpowiednich polityk. Taka grupa powinna także pracować nad czarnymi scenariuszami dla regionu oraz procedurami zarządzania w przypadku ich wystąpienia.
- Opracowanie kampanii informacyjnych do społeczeństwa Dolnego Śląska na temat bezpieczeństwa żywnościowego, m.in. na temat znaczenia hodowli zwierząt, prowadzenia domowych upraw warzyw, uzdatniania do picia wody ze źródeł naturalnych, lokalizacji magazynów żywności. W działania promocyjne można włączyć duże zakłady pracy, uczelnie wyższe regionu, a także realizować je przy okazji imprez organizowanych w regionie jak Święto Wrocławia, festiwale kulinarne, Dzień Matki itp.
- Zgromadzenie dobrych praktyk / benchmarków z innych regionów Europy, które osiągnęły już samowystarczalność żywnościową lub są jej bliskie.
- Zebranie wiedzy na temat sposobów zdobywania, przetwarzania i przechowywania żywności w warunkach przerwanych łańcuchów dostaw i ograniczeń w dostępie do prądu, gazu i wody. Źródłem tej wiedzy, prócz uczelni wyższych regionu, mogą być seniorzy, armia, grupy survivalowe oraz osoby z terenów Ukrainy, gdzie wystąpiły takie warunki.
- Organizacja w regionie cyklicznych konferencji na temat bezpieczeństwa żywnościowego, dzięki czemu możliwa będzie aktualizacja wiedzy pochodzącej z różnych źródeł.

8. PODSUMOWANIE

Według dokumentu "Potencjalna samowystarczalność żywnościowa miasta Wrocławia w scenariuszu business as usual, w sytuacji kryzysowej i w dobie zmian klimatycznych nasze bezpieczeństwo żywnościowe określane jest obecnie na 90%. Ocena ta dotyczy zmian o charakterze długofalowym. Jednak w odniesieniu do kryzysów nagłych, szacunki co do naszego bezpieczeństwa żywnościowego są mniej korzystne. Należy zintensyfikować dialog i wysiłki w regionie, by poprawić tę sytuację.

Dobrym przyczynkiem może być planowana na 23 października konferencja Klastra Nutribiomed (koordynowanego przez Wrocławski Park Technologiczny), której tematem przewodnim będzie bezpieczeństwo żywnościowe kraju. Może to być jedna z wielu podobnych, cyklicznych inicjatyw, wymiany wiedzy, doświadczeń i pomysłów na rzecz uzyskania autonomii żywnościowej regionu.